

Ο ΑΕΤΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΝ

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΔΗΜ. Σ. ΜΑΣΟΥΡΗ

Ἡ Ἀρχαία Ἑλληνική Γραμματεία παρεχώρησε πρωτεύουσαν θέσιν εἰς τὸν αἰτὸν ὁ ὁποῖος ἐξυμνεῖται τόσο εἰς τὰ ἔπη τοῦ Ὅμηρου ὅσον καὶ εἰς τὰς κωμῆδίας τοῦ Ἀριστοφάνους διὰ τῆς παροιμιώδους ἐκφράσεως «αἰτὸς ἐν νεφέλαισι (=αἰτὸς εἰς τὰ σύννεφα)».

Εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ἡ φύσις, ἡ ὁποία ἀφθόνως προσφέρει τὰ πλούσια δῶρα τῆς καὶ κυριεύει διὰ τῆς ἐπιβολῆς τῆς τὸν ἔκπληκτον ἐπισκέπτην τῆς, ἐπροίκισε τὸν Βασιλέα τῶν πτηνῶν διὰ τεραστίας σωματικῆς δυνάμεως, διὰ δυνάμεως ὁράσεως τοῦ νὰ ἀνακαλύπτῃ τὸ ἐπιθυμητὸν θήραμα, διὰ δεξιότητος νὰ ἀνέρχεται ὑψηλὰ εἰς τὸν αἰθέρα καὶ νὰ ἀντιμετωπίξῃ ἀφόβως σφοδρὰς καταιγίδας.

Ὁ αἰτὸς εὐνοούμενος τοῦ ὑπερτάτου Διὸς «ὃς τε σοὶ αὐτῷ φίλτατος οἰωνῶν» ἐπιστεύετο, ὅτι κατῶκει πλησίον ἐκείνου εἰς τὴν ὑψηλοτάτην κορυφὴν τοῦ χιονοσκεποῦς Ὀλύμπου. Εὐρίσκετο παρὰ τοὺς πόδας του καὶ ἦτο φύλαξ τοῦ κεραυνοῦ τοῦ Διὸς διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Ζεὺς ἐτιμῶρει τοὺς ἀνθρώπους. Ἡδύνατο νὰ πετάξῃ, νὰ ἀνυψωθῇ μέχρι τῆς πηγῆς τοῦ φωτὸς τῆς ἡμέρας καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἐνομίζετο ὁ καλλίτερος τῶν Θεῶν οἰωνῶν. Ὁ Ὅμηρος χρησιμοποιεῖ χαρακτηριστικὰ ἐπώνυμα τῶν ιδιοτήτων τοῦ αἰτοῦ ὅπως ὑσιπέτης, ἀγκυλοχείλης, ὀξύτατος δέρκεσθαι, ὄκιστος πετεινῶν, αἶθων, μέλας, κάρτιστος.

Ὁ Αἰσχύλος παρουσιάζει τὸν αἰτὸν ὡς ἐκτελεστὴν τῆς ἀποφάσεως τοῦ Διὸς «Διὸς πτηνὸς κύων (=πτερωτὸς σκύλος τοῦ Διὸς)» αἰμοπότης μὲ ῥάμφος λαίμαργον.

Ὁ Πίνδαρος ὁ μέγιστος τῶν λυρικῶν τῆς ἀρχαιότητος ὑμνεῖ τὸν αἰτὸν διὰ τοῦ ἀφθάστου ὕψους τῆς ποιητικῆς του φαντασίας.

Ὁ Ἀριστοτέλης μᾶς διασώζει καὶ μίαν δοξασίαν περὶ τοῦ αἰτοῦ. «Ὁ αἰτὸς, λέγει, γεννᾷ τρία ὠὰ, ἐκκολάπτει δὲ ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύο, ὅπως ἀναφέρεται καὶ εἰς τὰ λεγόμενα ἔπη τοῦ Μουσαίου, ὅτι ὁ αἰτὸς τρία μὲν ὠὰ γεννᾷ δύο δὲ ἐκκολάπτει, ἓνα δὲ περιποιεῖται. Ἡδὴ ὅμως ἔχουν παρατηρηθῆ καὶ 3 νεοσσοὶ εἰς τὴν φωλεάν, ἐφ' ὅσον δὲ μεγαλώνουν ἐκδιώκει τὸν ἓνα ἀπὸ τοὺς νεοσσοὺς, ἐπειδὴ στενοχωρεῖται ὡς πρὸς τὴν ἐξεύρεσιν τῆς τροφῆς». Ἀκόμη προσθέτει ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι «ὅταν οἱ αἰτοὶ γηράσκουν τὸ ῥάμφος των μεγαλώνει τὸ δὲ ἐπάνω διαρκῶς κυρτοῦται καὶ εἰς τὸ τέλος ἀποθνήσκουν ἀπὸ τὴν πείναν. Ἐπάνω δὲ εἰς αὐτὸ ὑπάρχει καὶ ἓνας μῦθος κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ αἰτὸς

προτοῦ νὰ μεταμορφωθῆ ἦτο ἄνθρωπος καὶ ἠδίκησε ξένον καὶ δι' αὐ-
τὸ τιμωρεῖται ἔτσι».

Ἐθεωρήθη ὁ ἀετὸς ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους ὄχι μόνον σύμβολον δυνά-
μεως, μεγαλείου, ἔμβλημα κρατικῆς ἐξουσίας - σημαία τῶν Περσῶν
(Ξενοφῶν) καὶ κατόπιν τῶν Ρωμαίων - ἀλλὰ καὶ ἓνα ἀπὸ τὰ πλέον
εὐγνωμονέστερα πτηνὰ ἔχων διαθέσεις ἀγαθὰς, φρονίμους, συνετὰς.
Ὁ ἀετὸς π.χ. ποὺ ἐκάθισεν εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ ἀρότρου τοῦ Γορδίου
ἐφανέρωσεν εἰς αὐτὸν, ὅτι θὰ ἐβασίλευεν εἰς τὴν Φρυγίαν. (Ἄρριανὸς)

Ἀδάμαστος ὁ ἀετὸς ὡσὰν τὰ νέφη, ὀρμητικὸς ὡς ἡ καταιγίς, ἄ-
φοβος προσβλέπει τὸν ἥλιον ἀπὸ τοὺς ὑψηλοὺς καὶ ἀποκρήμους
βράχους τῆς ἀπροσίτου περιοχῆς τῆς φωλεᾶς του χωρὶς νὰ θαμβοῦται.
Ἐπερήφανος ἐδημιούργησε καὶ εἰς τὴν φαντασίαν τῶν Ἰνδῶν ἀκόμη
τὸν μῦθον τοῦ Θεοῦ Βισνοῦ. Ὁ ἀετὸς φορεὺς τοῦ κεραυνοῦ τοῦ
Διὸς, ὁ ὁποῖος ἀναμειγνύεται μὲ τὸν θεῖον κεραυνὸν μέσα εἰς τὴν
λαίλαπα, μέσα εἰς τὸν ἀφρὸν τῶν γρανιτίνων καταρρακτῶν, ὅταν με-
ταβαίνη διὰ νὰ πιῇ νερὸ ἢ νὰ καθαρισθῆ μετὰ τὰς ἐκδρομάς του
πρὸς ἐξεύρεσιν τροφῆς, μέσα εἰς τὴν ἄβυσσον τῶν ἀποκρήμων βρά-
χων, μέσα εἰς τὸ ἀπροσδόκητον μέσα εἰς αὐτὸ τὸ ἀπέραντον θαῦμα
τῆς ἀποθεώσεως τῆς βλαστήσεως τῆς γῆς.